

การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1*
MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPALS OF THE SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พนิดา ขวัญเมือง¹, สรัญญา แสงอัมพร², สันติ อุนจะนำ³
Panida Khwunmuang¹, Sranya Saengamporn², Santi Aunjanam³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus^{1,2,3}
Email : panida3077@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 358 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) รองลงมาคือ ด้าน วัตตา จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคัมภีรญจะ กะณะ กัตตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) 2) ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขอบข่ายและภารกิจของการบริหารการศึกษา 3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ความถี่สูงสุดคือ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้ รองลงมา ผู้บริหารควรบริหารโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าและผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

คำสำคัญ : หลักกัลยาณมิตร; ผู้บริหารสถานศึกษา; การบริหารงาน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of administration according to the principal of goodwill of school administrators. Under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area office 1. 2) To study the suggestions for administration according to the principle of goodwill of school administrators Under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area office 1. 3) To study the way to promote the administration according to the good friend principle of educational institute administrators. Under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area office 1. The sample population is School administrators and teachers The samples were 358 students in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 using a questionnaire. Data were analyzed using basic statistics, namely mean and standard deviation.

The results showed that: 1) Ally level of school administrators Under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 1, the overall and individual averages were at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was Bhavaneeyo (knowledgeable), followed by Vattaja (reasoning and persuasion), and the aspect with the lowest average was Khamphiranca katha katta (Making difficult things easy). 2) Administration level of school administrators Under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 1, the overall and individual averages were at a high level. When considering each side, it was found that the side with the highest mean was Roles and duties of school administrators followed by characteristics of good administrators. and the side with the lowest mean is the scope and mission of educational administration. 3) Suggestions for the administration according to the principal of friendship of school administrators under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 1. The highest frequency was Administrators should be knowledgeable, followed by administrators should manage the school to make progress, and administrators should have vision, respectively.

Keywords : Principles of Goodwill; School Administrators; Administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะช่วยทำให้องค์กรต่างๆสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ไปสู่ความสำเร็จได้เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรทุกด้านให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรนั้น ๆ ได้นำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิตและพัฒนาประเทศชาติได้ (ณัฐธัญญา โคทังคะ, 2561) ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ตรัสไว้ตอนหนึ่งว่า และหน่วยงานที่ให้ความรู้ในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ และผลิตทรัพยากรมนุษย์ก็คือโรงเรียนหรือสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ออกแบบและจัดระบบการศึกษา ทั้งระบบความคิดและระบบบริหารซึ่งหมายรวมถึงการนำเอาทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปบริหารให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ระบบการศึกษาของประเทศต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคลหลายฝ่าย เพราะฉะนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม (วีรพงษ์ ไชยหงส์, 2563) โดยคุณธรรมและจริยธรรมนั้นเกิดจากการที่ผู้บริหารนำเอาหลักธรรมมาใช้ในสถานศึกษาควบคู่กับการบริหารทรัพยากรการศึกษาทั้งหลายสถานศึกษานั้นจะได้ชื่อว่าเป็นสถานศึกษาที่มีคุณธรรม มีคุณภาพดีเยี่ยม ทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านคุณธรรมของผู้บริหารอีกทั้งยังเป็นที่เคารพยกย่องจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เมื่อเขาได้เห็นบุตรหลานที่จบจากโรงเรียนนี้มีความรู้ดี มีความประพฤติดี ก็ย่อมสรรเสริญว่าเป็นโรงเรียนที่สร้างบุคลากรให้เป็นคนดีได้ (ประภาส จิตรักศิลป์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบัน ภาวะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ทำให้สภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ในเรื่องของการใช้วาจาในการครองคน ครองงาน ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากผู้บริหารส่วนใหญ่อึดติดกับหลักธรรมในการบริหาร นั่นคือหลักกัลยาณมิตร ประกอบด้วย ธรรมที่เป็นที่รักเป็นที่พอใจ เป็นที่เคารพ เป็นที่ยกย่อง เป็นนักพูด เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ และไม่ชักน้าวในอูฐานะ เป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติเป็นธรรมที่สร้างความสนิทสนมกลมเกลียวชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม เป็นธรรมที่สร้างความประพฤติควรแก่ฐานะทำให้ผู้ที่ไปปรึกษาเกิดความอบอุ่นเป็นที่พึ่งได้ เป็นธรรมที่สร้างความน่าเชื่อถือในฐานะที่เป็นผู้ทรงความรู้และภูมิปัญญาอย่างแท้จริง เป็นธรรมที่ผู้พูดรู้จักพูดให้ได้ดี ชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรจะพูดอย่างไร (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2532) ดังนั้นจึงต้องการนำหลักกัลยาณมิตรมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อช่วยให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ เกิดความรักความสามัคคีกัน เป็นหลักในการเสริมสร้างจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ระดับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 เป็นไปในทางที่ดี

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 มีความแตกต่างกัน

3.3 ได้แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ข้อมูลระดับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

4.2 ได้ข้อมูลข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

4.3 ได้แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 1,957 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2550) จากจำนวนผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 1,957 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง 358 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 นี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 อันดับ ตามแบบของ Likert Scale ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 อันดับ ตามแบบของ Likert Scale ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ไศกราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งให้แก่สถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม 3) กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้องสมบูรณ์ในทุกคำตอบ 2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้าน และโดยภาพรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วแปลความหมาย 3) วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 4) วิเคราะห์แนวทางในการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการหาค่าความถี่ และนำเสนอในรูปแบบคะแนนลำดับความถี่ 5) วิเคราะห์แนวทางการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระ ประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ระดับหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ระดับกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านภวานิโย (เป็นผู้มีความรู้) รองลงมาคือ ด้าน วัตตยา จะ (ชี้แจงเหตุผล โนมน้าวใจ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคัมภีร์ธูจะ กะละ กัตตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย)

ด้านปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารมีหน้าตา ยิ้มแย้ม แจ่มใส รองลงมาคือ ผู้บริหารพูดจาอ่อนหวาน มีท่าทางเป็นมิตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ ผู้บริหารเข้าถึงจิตใจให้ความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง

ด้านครุ (นำเคารพ) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารเป็นผู้เที่ยงตรง ไม่มีอคติ ไม่มีความลำเอียง เสมอต้นเสมอปลาย รองลงมาคือ ผู้บริหารตระหนัก แยกแยะ สิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ ผู้บริหารมีความประพฤติเหมาะสม น่ายกย่อง เป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านภาวนานีโย (เป็นผู้มีความรู้) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารนำยกย่อง เป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมาคือ ผู้บริหารมีความรู้ในการบริหารงานโรงเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล

ด้านวิตตะ จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารมีการถ่ายทอดความรู้ วิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารมีความสามารถในการพูดโน้มน้าวให้ทำตามภาระงานให้บรรลุเป้าหมายและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ ผู้บริหารรู้จักพูดให้ได้ผล รู้ว่าในสถานการณ์ไหน และกับ ใคร ควรพูดอะไร อย่างไร

ด้านวจะนักรขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารมีความเป็นกลาง ไม่อคติ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารยินดีและพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา การซักถามปัญหาอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ ผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหา ก็แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยความสุขุม

ด้านคัมภีร์ธจะ กะละ กัตตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารพูดเนื้อหาที่เป็นแก่นหรือสาระสำคัญตลอดจนชี้ให้เห็นคุณค่าในเชิงปฏิบัติรองลงมาคือ ข้อผู้บริหารอธิบายจนคนยอมรับและอยากจะทำและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อผู้บริหารอธิบายเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย

ด้านโน จัฎฐาเน นีโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ ผู้บริหารยกย่องชมเชย หรือกระตุ้นส่งเสริมเมื่อปฏิบัติ หรือทำในสิ่งที่ดีที่สุด รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารไม่แนะนำ ชักชวน และประพดิตนในเรื่องที่เป็นการทำให้เสื่อมเสียเสื่อมเสีย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อผู้บริหารเป็นบุคคลที่ประพดิตนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

6.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขอบข่ายและภารกิจของการบริหารการศึกษา

ด้านขอบข่ายและภารกิจของการบริหารการศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้านการบริหารงานงบประมาณ

ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีความขยันหมั่นเพียร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีความประพฤติปฏิบัติตนยึดมั่นในความถูกต้อง

ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างเชื่อมั่น

และโปร่งใสในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังความคิดเห็น ขอเสนอแนะต่าง ๆ จากทุกฝ่าย เพื่อการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อผู้บริหารสถานศึกษามีการปกครองบังคับบัญชาบุคลากรภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

6.3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สูงสุดคือ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้ รองลงมาคือ ผู้บริหารควรบริหารโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าและผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ตามลำดับ

6.4 แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ดังนี้

6.4.1 การดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักปิโย (น่ารัก) และ หลักครุ (นำเคารพ) พบว่า การวางแผนงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการไม่เป็นระบบ รองลงมาคือขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพราะครูผู้สอนมีการโยกย้าย พบว่า ความไม่รับผิดชอบ ขาดความสามัคคี ขาดคุณธรรมจริยธรรมและไม่ปฏิบัติตามระเบียบ รองลงมา ใช้วิธีการยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รองลงมา บริหารงานตามแผนงานที่กำหนดไว้มีการดำเนินงานเป็นลำดับจากง่ายไปหายาก

6.4.2 การดำเนินงานด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักภวานิโย (เป็นผู้มีความรู้) และหลักวัตตา จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้ำหนัก) อันดับแรกได้แก่ การวางแผนงานบริหารงานงบประมาณ รองลงมาคือ การวางแผนงบประมาณด้านรายรับรายจ่ายสมดุล รองลงมา คือ การบริหารรายงานงบประมาณ ต้องอิสระ เป็นที่ยอมรับ รายงานงบประมาณให้ที่ประชุมทราบทุกครั้ง

6.4.3 การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักวจนกขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) และ หลัก คัมภีร์รัฐจะ กะละ กัตตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) อันดับแรกได้แก่ การบริหารงานบุคคลยังไม่สมบูรณ์ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามหลักธรรมในการทำงานร่วมกัน รองลงมา คือ มีการเปลี่ยน บุคลากรบ่อยเนื่องจากย้ายไปประกอบอาชีพอื่นจึงทำให้งานไม่ต่อเนื่อง บุคลากรได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง ไม่ได้ ได้รับความเสมอภาค

6.4.4 การดำเนินงานการบริหารงานทั่วไปโดยใช้หลัก โน จัฐาเน นิโยชเย (มีความ เป็นผู้นำ) อันดับแรกได้แก่ อาคารสถานที่ทรุดโทรม ระบบน้ำไม่สะอาด สื่อสารสนเทศไม่เป็นระบบ วัสดุครุภัณฑ์ชำรุด รองลงมาคือ การแบ่งบทบาทหน้าที่ยังไม่ชัดเจน การสื่อสารไม่ชัดเจน การติดต่อประสานงาน ลำช้า พบว่า มอบหมายงานให้ตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล รองลงมา คือ ประชุมวางแผนงานร่วมกัน ควรมีชุมชนเข้ามามีส่วนในการประชุมวางแผน และกำหนดแผนไว้ล่วงหน้า

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การวิเคราะห์ระดับหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของกัลยาณมิตรในการเป็นผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา สนับสนุน ชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ในการบริหารงานให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ

นาริรัตน์ กว้างขวาง (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า 1) ปิโย (น่ารัก) 2) ครุ (นำเคารพ) 3) ภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) 4) วัตตา จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) 5) วัจะนักษโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) 6) คัมภีริญจะ กะละ กัตตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) 7) โน จัญฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างต่อข้าราชการครู และฟังความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนโดยให้ข้าราชการครูในโรงเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานและได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการบริหารสร้างความเข้าใจที่ดีให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เช่น รู้จักพูดให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเข้าใจในแนวทางการบริหารในแต่ละปีงบประมาณ และให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของตนเองได้จึงมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันกับหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยหลักกัลยาณมิตรธรรมนั้น ช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานด้วยการสร้างความพอใจให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เป็นแบบอย่างในการบริหาร

7.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแลควบคุมผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษานั้น ๆ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน

8. องค์ความรู้ใหม่

การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่มีการแปรผันตามซึ่งกันและกัน ถ้าหากระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่ามากขึ้น ค่าของการบริหารงานของโรงเรียนก็จะมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นด้วย แต่ถ้าระดับระดับการบริหารงานน้อยลง ระดับการบริหารงานของโรงเรียนก็จะมีแนวโน้มที่จะลดลง แสดงว่าการที่ผู้นำมีหลักกัลยาณมิตร มากหรือน้อยจึงจะส่งผลต่อระดับการบริหารงานของโรงเรียนโดยตัวแปรการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ได้ คือ การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา สนับสนุน ชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ในการบริหารงานให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการกำหนดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้

9.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

9.2.2 ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ขององค์กรอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดเทศบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 กับสำนักงานเขตอื่นๆ

9.3.2 ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

10. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.**

2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ณัฐธินิชา โคทังคะ. (2561). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

นารินทร์ กว่างขวาง. (2561). **การบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ประภาช จิตรรักศิลป์. (2561). **หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุต.โต). (2532). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาคุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิสนุ ฟองศรี. (2550). **วิจัยชั้นเรียน : หลักการและเทคนิคปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : บริษัท พรอพเพอร์ตี้พรีนธ์ จำกัด.

ภัทรกร มิ่งขวัญ. (2561). **การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนาร่อง รูปแบบที่คัดสรร.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส พี เคแปเปอร์แอนด์ฟอร์ม.

วีรพงษ์ ไชยหงส์. (2563). **ปรัชญาคุณธรรมสำหรับครู**. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ.2562**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.